בוצינא טב מקרא. לא כפי' הקונטרס דפירש דשניהן מין דלעת הן דהא קישואין מתרגמינן בוצינא וקרא היינו דלעת כדמוכח בפ' הנודר מן המבושל (נדרים נא.) וקישואין ודילועין שני מינין הן כדתנן במס' כלאים (פ"ג מ"ה) נוטע אדם קישות ודלעת בתוך גומא אחת ובלבד שיהא נוטה שער שורה זו לכאן ושער שורה זו לכאן ודלעת גדולה ומשובה יותר מקישואין אלא שמאחרת להתבשל והקישות ממהרת לבשל ומשל הדיוט כך הוא שאדם אוהב הקישות יותר שיהנה בה מהרה ממה שהוא אוהב דלעת ולהמתינה אע"פ שהיא טובה יותר. ר"ת ה):

מיתה שביחא. שמא משום דרוב פעמים ° מסתכנת גלידה:

מכירה לא שביחא. שקשה לה למכור משום שבא בית אביה: **רב אשי אמר בנכסייך ולא בפירותיהן.** (ו) למאי דלית ליה לרב אשי יד בעל השטר על התחתונה תימה למאי קתני שאם מכרה ונתנה קייס בדיעבד לכתחילה נמי תמכור:

פירי פירות דוקא. ואפי' לא כתב עד עולם נסתלק כאילו כתב עד עולם אבל אין לפרש דאי פירי פירות דווקא עד עולם לא מהני דהא מסיק אם תמצא לומר פירי פירות דווקא עד עולם למה לי הא קמ"ל דכיון דכתב לה עד עולם דמי משמע דעד עולם פשיטא ליה טפי דמהני אפילו כשנאמר פירי פירות דווקא:

הוה אמינא עד עולם אפירות. פי' בקונטרס דהוי עד עולם לא בשנה ראשונה ולא בשניה וקשה לר"י דמה לי ראשונה ומה לי שניה ועוד דאפי' רבי יהודה מודה דפירות גופייהו לא אכיל לעולם ואפילו לא כתב לה עד עולם אלא דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן מדלא פליג אלא בפירי פירות אלא הכי פירושא הוה אמינא עד עולם אפירות שבחייה ובמותה לא יאכל פירות להכי איצטריך פירי פירות לומר דלא יאכל לעולם לא פירות ולא פירי פירות:

וקסבר ירושת הבעל דרבנן ועשו חיזוק. ולא"ת בפירות אמאי תנאו קיים לכ"ע וי"ל דבפירות דלא שכיחי לא עבדו רבנן חיזוק כדאמרי' בריש אע"פ (לעיל נו: ופס) אבל ירושת הבעל שכיחא דנכסי אמן ברזל שכיחא טפי מנכסי מלוג דאפילו ליתומה ז) עניה אין פותחין מחמשים זוז: וסבר

בעורר אבל בעומד מגופה של קרקע קנו מידו אמר אמימר הלכתא מגופה של קרקע קנו מידו אמר ליה רב אשי לאמימר בעורר או בעומד למאי נפקא מינה לכדרב יוסף אמר ליה ח) לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי: אם כן למה כתב לה וכו': ותימא ליה מכל מילי סליקת נפשך אמר אביי ° יד בעל השטר על התחתונה ואימא מפירי אמר אביי ט) בוצינא טב מקרא ואימא מירושה אמר אביי י) מיתה שכיחא מכירה לא שכיחא וכי מסליק אינש נפשיה ממילתא דלא שכיחא ממילתא דשכיחא לא מסליק אינש נפשיה רב אשי אמר בנכסייך ולא בפירותיהן בנכסייך ולא לאחר מיתה: רבי יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות: תנו רבנן אלו הן פירות ואלו הן פירי פירות הכניסה לו קרקע ועשתה פירות הרי הן פירות מכר פירות ולקח מהן קרקע ועשתה פירות הרי הן פירי פירות איבעיא להו לרבי יהודה פירי פירות דוקא או דלמא עד עולם דוקא או דלמא תרוייהו דוקא אם תמצי לומר פירי פירות דוקא עד עולם למה לי הא קמ"ל כיון דכתב לה פירי פירות כמאן דכתב לה עד עולם דמי ואם תמצי לומר עד עולם דוקא פירי פירות למה לי הא קמ"ל אע"ג דכתב לה פירי פירות אי כתב לה עד עולם אין אי לא לא ואם תמצי לומר תרוייהו דוקא תרתי למה לי צריכא דאי כתב לה פירי פירות ולא כתב לה עד עולם הוה אמינא פירי פירות הוא דלא אכיל אבל פירא דפירי פירות אכיל להכי איצטריך עד עולם ואי כתב לה עד עולם ולא כתב לה פירי פירות הוה אמינא לעולם אפירות קאי להכי איצטריך פירי פירות: איבעיא להו כתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירי פירות מהו שיאכל פירות מפירי פירות סליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה או דלמא מכל מילי סליק נפשיה פשיטא דמכל מילי סליק נפשיה דאי אמרת מפירי פירות סליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה כיון דאכלינהו לפירות פירי פירות מהיכא וליטעמיך הא דתנן רבי יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות כו' כיון דאכלינהו לפירי פירי פירות מהיכא אלא בדשיירא הכא נמי בדשייר: **רבן שמעון בן גמליאל אומר כו':** אמר רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ולא מטעמיה מאי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ולא מטעמיה הלכה כרשב"ג דאמר אם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רשב"ג סבר ז) מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ורב סבר תנאו קיים א) וקסבר ה) ירושת הבעל דרבנן י) וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה וסבר

הא קא משמע לן כו'. אין ודאי לא בעי למכתב מיהו אי לא תני הוה אמינא דאי כתב פירי פירות הוה כתב עד עולם להכי תני למימר דאפילו כתב פירי פירות בעינן עד עולם: **תרתי למה לי.** למיכתב בשטר: **לעולם אפירות קאי.** לא אוכל הפירות לעולם לא בשנה זו ולא בשנים הבאות אבל פירי פירות אוכל: הכי גרסינן **וליטעמיך דקתני רבי יהודה אומר כו' כיון דאכלינהו לפירות** ולא גרסינן דאכלינהו: **אלא בדשיירא** גרסינן **הכא נמי בדשייר.** אם לא אכלן ומכרן ולקח בהו קרקע ועשתה פירות סליק נפשו מהן ולא מן הראשונים: **ורב סבר תנאו קייס.** כרבי יהודה דאמר ט) גבי מקדש את האשה על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה בדבר שבממון תנאו קיים והכא אמאי יירשנה דקסבר רב ירושת הבעל דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה להיות תנאו בטל: על

בעורר. כשבא תברו זה להחזיק בחלקו מיד עמד וערער על המתנה ואמר לא נתתי לך את השדה ודין ודברים בעלמא אמרתי לך שלא אריב עמך: **אבל בעומד.** יוס או יומים ואח"כ ערער לא דהשתא הוא דקא הדר ביה ולמדוהו לטעון כך: **ותימא ליה מכל מילי סליקת נפשך.** כיון דאותקמת דבלשון זה יכול להסתלק למה אינו מסולק מן הכל: **יד בעל השטר על התחתונה.** כל המוציא שטר על המוחזק בדבר מה שמפורש בשטר יכול לתבוע עליו ואם השטר שתוס מורידים אותו לפחות שבמשמעות השטר. וכאן הבעל בא בתקנת חכמים על נכסי אשתו בשלשה דברים לאכול פירות ולירש ואם תמכור אבדה בטל וזו מוציאה עליו שטר שכתבת לי דין ודברים אין לי בנכסייך ולשון סילוק הוא זה והוא יכול לטעון ודאי לשון סילוק הוא אבל לא נסתלקתי אלא מפחות שבדברים וזו היא המכירה אבל כל זמן שלא תמכור אוכל פירות: **ואימא מפירי.** מסלק נפשיה שלא יאכל פירות בחייה והוא פחות שבכולן אבל אם תמכור שמפסיד אף גוף הקרקע שהיה ראוי לירש אם תמות בחייו יהא מכרה בטל ויירשנה: **בוצינא טב מקרא.** בוצינא דלעת קטנה קרא דלעת גדולה. והאומר לחבירו קח לך דלעת קטנה בגיתי או הממתן עד שיגדילו וקח גדולה טוב לו ליקח הקטנה מיד כי לא ידע מה יולד יוס. אף כאן תביבה עליו אכילת פירות שהוא תדיר ומיד מבטול מכר שאינו מיד אלא לכשתמכור ושמא לא תמכור: **ואימא מירושה.** סליק נפשיה והוא הפחות שמא לא תמות בחייו אבל ממכירה לא סליק נפשיה שמא תמכור ויפסיד אכילת פירות שהוא עכשיו: **מכירה לא שביחא.** שאין אשה רוצה למכור נכסי בית אביה: **רב אשי אמר.** אין לך אלא דקדוק הלשון: **בנכסייך.** אמר לה אבל לא בפירותיהן ובעודן שלה קאמר לה דהא בנכסייך קאמר ולא לאחר מיתה שבטל שמה מעליהן: **איבעיא להו לר' יהודה.** דתנא תרתי ובפירי פירותיהן עד עולם: **פירי פירות דוקא.** בהאי ליתנא לחוד קני לאסתלוקי מפירי פירות ומפירי דפירי פירות ולא בעי עד עולם ואי כתב בפירותיהן עד עולם ולא כתב בפירי פירות לא אסתלק מפירי פירות: **או דלמא עד עולם דוקא.** ובעד עולם תלא מילתא ובפירי פירות לא בעי למיכתב ואי כתב מפירי פירות ולא כתב עד עולם לא אסתלק מפירי דפירי פירות או דלמא תרוייהו דוקא: **עד עולם למה לי.** למיתני מתני' הוא ולא צריך למיכתביה: **הא קא משמע לן כו'.** והכי קאמר עד שיכתוב ובפירי פירותיהן היינו עד עולם: **פירי פירות למה לי.** למיתני מתני' ליתני בפירותיהן עד עולם הוא ובה תלא והוא לשון פירות ופירי פירות:

תמכור והלכך המכר הוא הגרוע: ואימא מירושה סליק נפשי' ממכירה לא סליק נפשיה פי' שהיא תוכל למכור נכסיה מיד ותפסידנו הפירות והגוף א"כ הירושה גרוע מן המכר. אמר אביי מיתה שביח מכירה לא שביח וכי מסלק אינש נפשיה ממילתא דל"ש. פי' שאין עשויה למכור בנכסי אביה. רב אשי אמר בנכסייך ולא בפירותיהן בנכסייך ולא לאחר מיתה. פי' רב אשי דייק לישנא אמאי לא איסתלק מפירות ומירושה מסתמא עד שיפרש. דכי אמר דין ודברים אין לי בנכסייך הכי משמע מגוף מסתלק אבל לא מן הפירות וגם כ"ז שהן נכסייך. אבל לא"מ בטל שמה מעליהן הלכך מסתמא לא נסתלק אלא אם מכרה ונתנה: ר"י אומר לעולם הוא אוכל פ"פ וכו'. אלו הן פירות ואלו הן פ"פ הכניסה לו קרקע ועשת לו פירות ה"ה פירות מכר הפירות ולקח מהן קרקע

ולב"ה חזקה קמייתא עדיפא ופליג רבא אדאביי ואמר דאם נפלו לה כשהיא תחתיו דבעל כ"ע ידו של בעל עדיפא מידה וכשמת אע"ג דגריע יד היבם מיד הבעל הו"ל ידו כידה והוא זוכה בנכסים והוא יורשה הכל שבחזקתו עומדים ומתני' דנפלו לה כשהיא ש"י. עי' בפסקי בפ' החולץ (והרב פי' נ"מ לש"י בענין אחר ועי' הפסק לקמן בהל' מי שמת והניח אשה ובע"ח אי הל' כאביי דידו כידה או הל' כרבא דידו עדיפא מידה). איבעיא להו קנו מידו מהו רב יוסף אמר מדין ודברים קנו מידו ור"נ אמר מגופא של קרקע קנו מידו אמר אמימר הל' מגופא של קרקע קנו מידו פי' המורה דאבריתא דלעיל קאי דתניא האומר לחבירו וכו' אבל במתני' לא מהני קנין ליפות כחה דהא באמירה ובלא לשון מתנה סגי לאסתלוקי אפילו מגוף הקרקע היכא דפרש וכדקתני סיפא וטעמיה

מוסף רש"י

בוצינא טב מקרא. משל הדיוט הוא, האומר לחבירו דלעת קטנה אני נותן לך במתנה, אם תרצה לתולשה עכשיו תלוש, ואם תרצה להמתה עד שתגדל ותעשה קרע המתה ותגדל, טוב לו ליטלה מיד, שמא לאחר זמן יתחרט בו זה, או שמא לא יגיע זה לזה (סוכה נז: וכנ"ל תמורה ט.). **וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה.** יותר ממה שעשתה תורה לדבריה (זבחים קא.).

תוספות רי"ד

לטובתי וכך כתב גם ר"ח ז"ל דכל האי סוגיא אליבא דרב דאמר ירושת הבעל דרבנן ומ"ה יכול להסתלק ממנה אבל אי הות דאורייתא לא היה יכול להסתלק ממנה. וכדרבא דאמר רבא האומר א"א בתק"ח כגון זו שומעים לו. פי' מביא ראיה שאע"פ שלא באת לידו יכול להסתלק ממנה מאי כגון זו אהיכא קאי אדר"ה א"ר דאר"ה א"ר יכולה אשה שתאמר לבעלה א"נ וא"ע פי' דקסבר רב מזוני עיקר ותיקנו מע"י לבעלה משום איבה והלכך יכולה אשה לומר כלום תקנו חכמים אלא להנאתי ולטובתי א"א בהנאה זו אלמא יכול אדם להסתלק ממה שתקנו חכמים לטובתו. ה"נ כל דין נכסי מלוג בין פירות בין ירושה תיקון חכמים הוא שתיקנו לטובתו של בעל ויכול הוא להסתלק מהן. א"ה אפילו נשואה נמי. פי' כיון דטעמא דמילתא הוא משום דהוי תקנת חכמים שתיקנו להנאתו ואדם יכול להסתלק ממנה אמאי אוקמי' ר"י בכותב לה ועודה ארוסה אפילו נשואה נמי. אמר אביי נשואה ידו כידה. פי' וכיון שידו כידה הו"ל לנכסים ברשותו וכיון שהנכסים ברשותו צריך ליתן לשון מתנה ואין לשון סילוק מועיל בהם רבא אמר ידו עדיפא מידה. ונ"מ לשומרת יבם. פי' לענין דין ודברים לא פליגי דבין ידו עדיפא מידה ובין ידו כידה אין מועיל בה לשון סילוק אלא לשון (כתובה) [מתנה] ולא נ"מ אלא לש"י דתנן ש"י שנפלו כו'. ואיפלגו ב"ש וב"ה בנכ"מ שבש"א אם מתה יחלוקו יורשי הבעל דהיינו היבם עם יורשי האב וכו' כדלעיל ואוקי אביי פלוגתייהו בפ' החולץ שנפלו לה כשהיא תחתיו דבעל וקסבר אביי ידו כידה כשמת ונפלה לפני יבם ומתה עד שלא נתיבמה יורשיה ויורשי הבעל באין לירש זה מכח אחותו וזה מכח אחיו לב"ש חלוקה עדיפא

גליון הש"ס

גמ' יד בעל השטר. ג"כ דף קמו ע"א: תוס' ד"ה מיתה וכו' מסתבנת בלידה. עיין שער המלך פ"ד הט"ז מהל' סוכה בסופו:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה רב אשי וכו' למאי דלית ליה. נ"ב עיין בפרק גט פשוט דף קסו תוס' ד"ה אי"ר ועיין בב"מ:

תוספות רי"ד (המשך)

דמתני' דאמר ה"ז אוכל פירות לאו משום גריעותא דלשון דין ודברים הוא אלא משום דלא פריש ממאי סליק ואמרי' ידה על התחתונה כדנפרש לקמן אינה יכולה לומר לו מן הכל נסתלקת והלכך מה לי קנו מידו ומה לי לא קנו אלא אבריתא קא מבעיא ליה דקתני דלא אמר כלום וטעמא משום גריעותא דלישנא היא מי אמרי' לא קנה בחליפין הללו כלום [דהא] לא אמר עליהן אלא לשון דין ודברים א"ד אין חליפין באין אלא לדבר שיש בו ממש שזה קונה את הסודר ומקנה לו את החפץ המכר או המתנה ועל גופה של קרקע קנו מידו ומתנה גמורה היא אבל רבינו האי גאון וד"י וצ"ל פרשו דאבריתא בכותב לאשתו ועודה ארוסה קאי וכפתרון המורה נ"ל דאי כפתרונם היכי אמר ר"י מדין ודברים קנו מידו דהא אהני האי לישנא מיהא לפירות כדאוקימנא למתניתין בכותב ועודה ארוסה. ודהכי הול"ל מפירות קנו מידו ולא מגופה של קרקע ומדקאמר מדין ודברים קנו מידו ש"מ שאין זה הקנין מועיל לו כלום. ורב צמח גאון ורב נחשון גאון ז"ל מפרשי' דאנשואה קאי וזה הפתרון יתכן דדין הנשואה ככל אדם שהוא שותף עם חבירו בשדה: א"כ למה כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך וכו'. ותימא ליה מכל מילי סליקת נפשך. פי' כיון דאותקמת דבלשון זה יכול להסתלק בעודה ארוסה למה אינו מסתלק מן הכל אמר אביי יד בעל השטר על התחתונה שכיון שהשטר סתום אנו מורידין אותו לפחות ממשמעותו ואימא מפירי סליק נפשיה מגופא לא סליק נפשיה פי' שיותר הוא חשוב הגוף מן הפירות. אמר אביי בוצינא טב מקרא. פי' הפירות מצוין תדיר והגוף או המכר או לא

(ב) [עירובין קג: יש"ן], (ג) [סוכה נו: תמורה ט.], (ד) [גיטין ל: פה.], (ה) [קידושין יט: יש"ן], (ו) [כתובות נב:], (ז) [נחמות לו: יש"ן], (ח) [לעיל נו.], (ט) [וע"ע תוס' סוכה נו:], (י) [לעיל סז.].

על מנת שאין לך עלי דין אונאה. אמכור לך חפץ זה: **יש לו עליו** (א). דמתנה על של תורה הוא אל מונו (ויקרא כה): **ורב סבר אם מפה לא יירשנה.** דקסבר ירושת הבעל דרבנן ולא עשו חזוק לדבריהן כשל תורה: **הא בדרבנן.** כגון זה שהתנה שלא יאכל פירות: **ורב סבר.** אפי' תנאי הפירות נמי בעל דחכמים עשו חזוק לדבריהם כשל תורה וכ"ש הירושה שהיא של תורה: **האי כטעמיה וכהילכתיה הוא.** סבירא ליה לרב כטעמיה דרבן שמעון דמתנה על של תורה תנאו בטל וכהילכתיה דאם מתה יירשנה: **יחזיר לבני משפחה.** ביובל: **וינכה להם מן הדמים.** קס"ד יחזירם להם בדמים קלים: **אמאי יחזיר.** ירושה אינה מחזרת ביובל כדאמרי' בבכורות (דף נב:): **משום פגם משפחה.** גנאי הוא להם שיהיו אחרים נקברים עמהם והם יקברו בקבורת אחרים: **דמי קבר אשתו.** שחייב הוא בקבורתה: **כדתניא.** לוקח בית הקברות מחזירו על כרחו: **וקוברים אותו בעל כרחו.** של לוקח: **אלא לא גרסי': מתני' יגאנו לכושל שבהן.** דגמרא מפרש מאי ניהו. ואף על גב דלא משתעבדי מטלטלי דיתמי לא לגבעל חוב ולא לכתובה הכא דלאו ברשותייהו מנחי קבירא לרבי טרפון דמוליאין מיד הלוה או מיד מי שהפקדון אצלו ונותנין לבעל חוב ולכתובה שנתחייב בהן המת מחייב: **יגאנו ליורשים.** ולא מהניא תפיסה: **שכולן צריכין שבועה.** דתנן בפירקין (ב) הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה וכל זמן שלא נשבעו אין להם רשות בהם ואין אנו יודעין אם יש להם עליו כלום הלכך משמת המת זכו בהן היורשין וברשותן הן: **כל הקודם בהן זכה.** קדמו יורשין זכו ואין מוליאין מידם דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לג"ח ולכתובה קדם אחד מהן האשה או המלוה זכה הוא דר' טרפון אית ליה תפיסה לגאחר מיתה מהנית: **זכתה אשה יתר על כתובתה.** אם קדמה ותפסה ויש יותר מן הכתובה או קדם בעל חוב ותפס ויש בהן יותר על חובו: **המותר יגאנו לכושל שבהן.** זה בעל השטר שידו על התחתונה ואם יבואו ליד היתומים שוב לא יוציא מהם לא אשה ולא בעל חוב: **גמ' להולאה ניתנה.** ואינה קיימת בעין דמתסרא גוביינא ומש"ה אמר רבי טרפון דלא מנחי ברשותא דיתמי: **אבל פקדון דאיתיה בעיניה אימא לו.** דכל היכא דאיתיה ברשותא דיתמי אימיה: **לכושל שבראיה.** למי שבטרו מאוחר שלא יוכל לערוף לקוחות הקודמים לו: **לכתובת אשה.** היא קרויה כושל שאין דרכה לחזר אחר נכסי המת ולבקש היכן יש לו קרקע: **משום חינא.** שימצאו האנשים מן בעיני הנשים ויהיו נשאות להן שלא תדאגנה להפסיד כתובתן: **והוא כשר.** והלכך כשר והגון לעשות כן: **כולהו נמי דיורשין הוו.** כיון דטעמא דר' עקיבא משום דלא נשבעו הוא כי תפסי נמי אמאי זכו הרי זכו בהן יורשים משעת מיתה ונכסי דיתמי קא תפסי: **ואיידי דאמר ר' טרפון מוכר.** אהדר ליה אינו נמי דאמאי דאיירו ביה ולעולם בכולהו נמי אית ליה דאפילו תפס מפקינן ליה מיניה: ור"ע

וסבר רב תנאו קיים והא (ג) **איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה** (ד) **רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה אלא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ולאו מטעמיה דאילו רבן שמעון בן גמליאל סבר מתה יירשנה ורב סבר מתה לא יירשנה האי מטעמיה ולא כהילכתיה הוא אלא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רבן שמעון בן גמליאל סבר דבאורייתא תנאו בטל הא בדרבנן תנאו קיים ורב סבר אפילו בדרבנן תנאו בטל האי כטעמיה וכהילכתיה הוא ורב מוסיף הוא אלא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר אם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רבן שמעון בן גמליאל סבר** (ה) **ירושת הבעל דאורייתא וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ורב סבר ירושת הבעל דרבנן** (ו) **וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה ורב סבר ירושת הבעל דרבנן והתנן** (ז) **רבי יוחנן בן ברוקא אומר היורש את אשתו יחזיר לבני משפחה וינכה להן מן הדמים והוינן בה מאי קסבר אי קסבר ירושת הבעל דאורייתא אמאי יחזיר ואי דרבנן דמים מאי עבידתייהו ואמר רב לעולם קסבר ירושת הבעל דאורייתא וכגון שהורישתו אשתו בית הקברות** (ח) **משום פגם משפחה אמור רבנן לישקול דמי וליהדר ומאי ינכה להן מן הדמים דמי קבר אשתו כדתניא** (ט) **המוכר קברו ודרך קברו מעמדו ומקום הספידו באין בני משפחה וקוברין אותו בעל כרחו משום פגם משפחה רב לטעמיה דרבי יוחנן בן ברוקא קאמר וליה לא סבירא ליה: מתני' מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורשין והיה לו פקדון או מלוה ביד אחרים רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין** (י) **אלא ינתנו ליורשין שכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה הניח פירות תלושין מן הקרקע** (יא) **כל הקודם בהן זכה זכתה אשה יותר מכתובתה ובעל חוב יותר על חובו המותר רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין אלא ינתנו ליורשין שכולם צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה: גמ' למה לי למיתני מלוה למה לי למיתני פקדון צריכא דאי תנא מלוה בהא קאמר רבי טרפון משום דמלוה להוצאה ניתנה אבל פקדון דאיתיה בעיניה אימא מודי ליה לרבי עקיבא ואי תנא הא בהא קאמר רבי עקיבא אבל בהך אימא מודי לרבי טרפון צריכא: מאי לכושל רבי יוסי ברבי חנינא אומר לכושל שבראיה רבי יוחנן אמר לכתובת אשה** (יב) **משום** (יג) **חינא כתנאי ר' בנימין אומר לכושל שבראיה והוא כשר רבי אלעזר אומר לכתובת אשה משום חינא: הניח פירות התלושין: ורבי עקיבא מאי אירא מותר כולהו נמי דיורשין הוו אין הכי נמי ואיידי דאמר רבי טרפון מותר תנא איהו נמי מותר**

ור"ע

וסבר רב תנאו קיים והא איתמר כו'. ולע"ג דבפרק הזהב (ב"מ דף נא: ושם) מוקי רב נפשיה אפי' כר' יהודה דאמר בדבר שבממון תנאו קיים דעד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא דידעה וקמחלה הכא מי ידע דמחיל הכא ליכא לשנויי הכי דה"ל לא ידע דמחיל שהרי אינו ברור לו שהיא תמות בחייו שמא הוא ימות בחייה לכך פריך שפיר: **ורב סבר דאפי' בדרבנן תנאו בטל.** פירש בקונטרס דהיינו בפירות וקשה לר"י דא"כ רב דלא כחד דהא במתניתין אפילו לר' יהודה מהני תנאה בפירות והיינו משום דלא שכיחי כדאמרי' בריש פרק אע"פ (לעיל דף נו:) ונראה לפרש בדרבנן היינו בעלמא בשום דבר דהוי מדרבנן: **משום פגם משפחה לישקול דמי וליהדר.** תימה לרשב"א דא"כ מאי איריא ביובל אפי' בלא יובל נמי דע"כ ביובל איירי דאי בלא יובל קאמר דמחזיר א"כ אמאי אילטריך ליה לרב למימר דסבירא ליה דירושת הבעל דאורייתא הוי"ל למימר דרבנן ועוד דאיובל מיתגייא וצריך לומר דליכא פגם משפחה עד היובל שאז כל הירושות מוחזרות וזו אינה מוחזרת ומיכר שהם קבורים בשל אחרים:

לכתובת אשה. תימה דהא תנן בבכורות בפרק יש בכור (נב. ושם) דאין אשה נוטלת בראוי ומלוה משני ליה רבנן דאוי בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קכה: ושם) וצריך לחלק דדוקא גבי בכור חשיבה מלוה דאוי ולא לכתובת אשה:

לכתובת אשה משום חינא. פירש ר"מ שימצאו האנשים מן בעיני האנשים ויהיה להן קופלים יותר וכן משמע בערוך ובירושלמי וכן משמע לקמן בפ' אלמנה (דף נו:) דפריך למ"ד משום חינא יורשים מאי מן איכא ומשני שירשתה בתה או אחותה פי' שאף היא צריכה שיקפלו עליה בני אדם ולפי' הקונטרס נמי יש לפרש דכיון שראוות בתה ואחותה שכך בקל בתה להם כתובה נשאות יותר ברצון לאנשים ואל תתמה דהכא יפה כח האשה מכח בעל חוב משום חינא ולענין זיבורית תנן בהניקין (גיטין מט: ושם) דבעל חוב בזיבורית וכתובת אשה בזיבורית וגירעו כחה מכח בע"מ משום דיותר ממה שהאיש רוצה ליתן אשה רוצה ליטול ואם משום חינא לעשות דינה בזיבורית כבעל חוב דאין לדמות תקנת חכמים זו לזו כענין שמצינו משקי בי מטבחיא דכן שהקילו שלא להרבות טומאה במקדש ולענין כמה דברים החמירו יותר כדאמרינן בפסחים (דף טז.) ולרבי

ניתנה אבל פקדון דאיתיה בעיניה אימא מודי ליה לרבי עקיבא ואי תנא הא בהא קאמר רבי עקיבא אבל בהך אימא מודי לרבי טרפון צריכא: מאי לכושל רבי יוסי ברבי חנינא אומר לכושל שבראיה רבי יוחנן אמר לכתובת אשה (יג) משום חינא כתנאי ר' בנימין אומר לכושל שבראיה והוא כשר רבי אלעזר אומר לכתובת אשה משום חינא: הניח פירות התלושין: ורבי עקיבא מאי אירא מותר כולהו נמי דיורשין הוו אין הכי נמי ואיידי דאמר רבי טרפון מותר תנא איהו נמי מותר

ור"ע

מסורת הש"ס

א) ב"מ נא. מכות נ:, ב) [בכורות נב:], ג) [יבמות לו: וש"נ], ד) בכורות נב:, ה) [קידושין יח. וש"נ], ו) ב"ב ק: בכורות נב:, ז) [נקמן לו:] גיטין לה. מט:], ח) [פירוש דמין דידעי איתתא דמילתא בעל חוב ויורשין לאחר מיתה מקמה תהא משברתא לבעלה בכל כחה מחיים ומתוך כך תמצא מן לפניו ויהיה שלום ביו לביתה. ערוך מן ב' וכל"ש מגא ל"ז], ט) [נקמן פז.], י) [הפדות כ"ב התוי"ט פס"ח דבכורות], כ) [ועי' תוס' גיטין מט: ד"ה משום],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יש לו עליו אונאה דמתנה:

מוסף רש"י

המוכר קברו. מערות היו עושין לבן בחייהן לקבור שם מתי משפחה (רשב"ם ב"ב קז:). מעמדו. שעושין מעמדות שבעה לעת (בכורות נב:) אי: שעומדין ויושבין שם סמוך לבית הקברות בשופט מן הקבר (רשב"ם ב"ב שם). וקוברין אותו בעל כרחו. של לוקח (בכורות שם) ותקנת חכמים היא (ב"ב שם). משום פגם משפחה. גנאי הוא להם שאין לקרוביהם מקום קבורה הלכך אמור רבנן לישקול דמי וליהדר, והכי אמרינן בהדיא בבכורות בשלמי פ' יש בכור לנחלה (שם). משום חינא. שיהא מן האנשים בעיני הנשים ליגשא להם (גיטין לה. ובערי"ל לקמן צז:).

תוספות רי"ד

ועשתה פירות ד"ה פ"פ: כתב רבינו האי ז"ל דהל' כר"י. ואינו נ"ל דכ"ל שלא איפסקא הל' בהדיא לא שבקי' כללא דיחיד ורבים הל' כרבים ואע"ג דבעל הגמ' [מבעיא] אליבא דידיה כך דרך האמוראים לחקור בדברי התנאים לעמוד על סוף דעתם ומ"ה לא שבקינן לכללא ולמיפסק הל' כוותיה: רשב"א אם מתה יירשנה וכו'. פי' קסבר רשב"ג ירושת הבעל דאורייתא כדנפקא לן בפ' י"נ מירש אותה מלמד שהבעל יורש את אשתו אבל תיקון פירות דהיא מדרבנן תנאו קיים. אמר רב הל' כרשב"ג דאם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רשב"ג סבר ירושת הבעל דאורייתא ותנאו בטל ורב סבר ירושת הבעל דרבנן ותנאו בטל דחכמים עשו חיזוק לדבריהם [יותר] משל תורה. ואין הלכה כרשב"ג דאמר המתנה עמ"ש בתורה תנאו בטל. דקי"ל הלכה כר"י דאמר בדבר שבממון תנאו קיים. ולא כרב דאמר בדרבנן תנאו בטל דהא אמר רב כהנא נחלה הבאה לאדם ממ"א מתנה עליה שלא יירשנה. עיין בס"ה: **מתני'** מי שמת

עין משפט נר מצוה

ח א מי' פי"ג מהלכות מכירה הלכה ג סמג לאוין קנ טוש"ע ח"מ סי' רכז סעיף כא:

ט ב מי' פכ"ד מהלכות מכירה הלכה יז סמג עשין פב טוש"ע י"ד סי' שמו סעיף ח וטוש"ע ח"מ סי' רז סעיף ז:

י ג (מיי' פי"ב מהל' מלוה) סמג עשין נד טוש"ע אה"ע סימן קב סעיף ב וטוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ח:

יא ד (מיי' פ"ח מהלכות משכון הלכה י ופי"ח מהלכות מלוה הלכה ח) סמג עשין מח ולד טוש"ע אה"ע סי' קב סעיף ב ג וטוש"ע ח"מ סימן קד סעיף ג ה:

תוספות רי"ד (המשך)

והניח אשה וב"ח ויורשין והיתה לו מלוה או פקדון ביד אחרים ר"ש אומר ינתן לכושל שבהן ר"ע אומר אין מרחמין בדין אלא ינתנו ליורשים שכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה הניח פירות תלושין מן הקרקע כל הקודם בהן זכתה אשה יותר על כתובתה וב"ח יותר על חובו המותר ר"ט אומר ינתן לכושל שבהן ר"ע אומר אין מרחמים בדין אלא ינתן ליורשים שכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה. פי' מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לכתובה ולב"ח ואילו היה ביד היתומים לא היו גובים מהן אלא עכשיו בעבור שאינן ברשותן ואלא הן ביד אחרים (פי') כדקתני והיה מלוה או פקדון ביד אחרים ר"ט אומר שמוציאין אותן מיד אחרים וינתנו לכושל שבהן. פי' לשפל שבכולן ור"ע אומר אין מרחמין בדין אלא ינתן ליורשין שכולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה. פי' מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לכתובה ולב"ח ואילו היה ביד היתומים לא היו גובים מהן אלא עכשיו בעבור שאינן ברשותן ואלא הן ביד אחרים ר"ט אומר שמוציאין אותן מיד אחרים וינתנו לכושל שבהן. פי' לשפל שבכולן ור"ע אומר אין מרחמין בדין בעבור שהוא שפל אלא ה"ה בחזקת היורשין בכ"מ שהן שכולן צריכין שבועה ואח"כ גובין ועד שלא נשבעו אין להן כח לגבות אבל היורשין זוכין מיד בנכסיהם ואין דבר מעכבן הלכך כל היכא דאיתנהו ברשותייהו קיימו ובאילו היה תחת ידן (כמו) שאין כח בהן להוציא מידן. ואם הניח פירות תלושין קסבר ר"ט כ"ד שלא נכנסו ליד היורשין כל הקודם זכה ואם זכה האשה או הב"ח יותר על דינה יתנו לכושל שבהן ור"ע אומר ינתנו ליורשין: מאי לכושל שבהן ריב"ח אומר כושל שבראי'. פי' המאוחר לגבות ולטרוף מן הלקוחות זהו בע"ח ור"י אמר כתובת אשה משום חינא והיא הכושל שאין דרכה לחזר אחר הלקוחות: ומקשה ור"ע מאי אר"י מותר כלהו נמי דיורשין הוי פי' כיון דאמר ר"ע נכסי בחזקת יורשין קיימי כל מה שתפשו שלא כדין תפשו דכל היכי דקיימו הוו דיורשין ואמאי לא פליג אלא במותר בלחוד. ומהדר אה"נ ואיידי דאמר ר"ט מותר אמר איהו נמי מותר פי' כמה שאמר ר"ט ענה ר"ע אבל לדידיה לא שני ליה בין מותר לכל

פד: הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

ולרבי עקיבא תפיסה לא מהניא כלל. פי' ר"ת דקשיא ליה דתנן בפרקין לעיל (דף פ:) גבי שומרת יבם קדמה היא זכתה כו' אע"ג דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה מ"מ מהניא תפיסה אטו מי נימא דמתני' דלא כרבי עקיבא אמר רבא אמר רב נחמן והוא שתפס מחיים פירוש דמהניא תפיסה מחיים דבעל אפי' לר"ש דההיא שעתא לא שייכא שבועה ולא קרינא ביה הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה וכיון דאין לריכין שבועה זו במה שבידם ומתניתין דלעיל גבי יבם כאילו תפסה בחיי הבעל דבמקום אחיו קאי הלכך קדמה היא זכתה ומיהו משמע בריש אלמנה לקמן (דף לו. ושם) דלא מהניא תפיסה לכתובה אפילו מחיים דבעל כמו שאפרש בסמוך ומ"מ יש לישב פירוש ר"ת דהכי דלא מהניא תפיסה מחיים דבעל משום דלא ניתנה כתובה ליגבות מחיים מ"מ כיון דתפיס מחיים מהניא לבעל חוב ואפי' לר"ש בחיי היבם נמי מהניא תפיסה ובקונטר' פי' דלשון שאלה היא וממתני' דלעיל לא מצי למיפרך כדפירשתי התם (ג) (ד' פב. ד"ה לא):

והוא שתפס מחיים. נראה לפרש דבבעל חוב אחיי דבכתובה לא מהניא תפיסה לרבא דהכא אפי' מחיים כדמסיק רב יעקב משמיה דרבא כרבינא דהתם (לקמן דף לו.) דאמר לא אמרו דמהניא תפיסה במטלטלין אלא למזונות אבל לכתובה מפקינן ובתפיסה מחיים אחיי דאי בתפיסה דלאחר מיתה היכי בעי התם מר בר רב אשי למימר דאפי' בכתובה לא מפקינן וכן משמע בהלכות גדולות דמחיים אחיי דפירשו התם דהיינו טעמא דלא מהניא תפיסה בכתובה כמו בבעל חוב משום דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים ומיהו למזונות מקנו רבנן כמו שתקנו שמוכרת שלא בב"ד לצורך מזונות ור"ח פי' לקמן דהא דא"ל רב יעקב לרבינא הכי אמרינן משמיה דרבא כוותך אינו דהא אמר רבא גופיה התם לקמן (דף לח.) זילו והבו לה דהיינו דתפסה כסא דכספא לכתובתה ואומר ר"י דלאו דאיה היא דאיכא למימר דההיא תפיסה דכסא דכספא הויא בראשות יתומים ושמא סבורין היו להפסידה מזונות ע"י תפיסה זו לכך נראה דהכא בבעל חוב אחיי ורבינו חננאל פסק לקמן דכמר בר רב אשי קיי"ל דאמר בין לכתובה בין למזונות מה שתפסה תפסה דבכולי

ור"ע תפיסה לא מהניא כלל. לשון שאילה הוא זה: **אמר ר"נ.** מהניא היכא דתפס מחיים של מת. והכי גמר לה רב נחמן מרבינה: **דמנחי היכא.** הנך פירות דקא"ר טרפון דבשעת מיתה לא זכו בהן יורשין אלא יזכה בהן הקודש: **בסימטא.** קרן זוית הסמוכה לרשות הרבים ובני אדם העושין סחורה זה עם זה בשוק ורוצים לדבר דבריהם בנחת ושוב הלעת מסתלקין לשם: **אכל בסימטא לא.** א"ר טרפון כל הקודש זכה לכיון דמקום הראוי לקנין הוא כדאמרינן בעלמא (ב"ב דף פד:) דמשיכה קניא התם אפי' למ"ד ברשות הרבים לא קניא אין זה מקום הפקר וחכו בהן יורשין משעת מיתה והמחזיק בו שם כמחזיק בו בגיתיה: **ואהדריה לעובדא.** סבר לה כרבי עקיבא דלא מהניא תפיסה: **עשיה.** דברי ר"ע כאילו הן הלכה למשה מסיני שחזרת מעשה ב"ד דיי לנו לקיים הלכה כמותו לכתחילה אבל מעשעשה ונגמר הדין אין לנו לחזור: **בדבר משנה.** דקיי"ל הלכה כר"ע היכא דיחידאה פליג עליה ואע"ג דלאו במשנה ממש תניא לה אלא שמעתא דאמוראי הוא אמרי' בסנהדרין (דף לג.) דחזר דאמרינן התם אפילו טעה בדרש ושמואל אמר ליה אין: **הלכה אמר.** הלכה כר"ע מחבירו: **מטין אמר.** מטין הסוראה לכתחילה אחר ר"ע ומיהו אי עביד כאידך לא מהדרינן עובדא: **קריביה דר' יוחנן.** קרובין: **זילו אהדור.** דס"ל כר"ע דתפיסה דלאחר מיתה לאו כלום היא: **שכנגדי.** שקול כמותי: **בקרא דיתמי.** שומר בהמותיהם: **דתפוס טורא מיניה.** בעל חוב של מת תפסו בנית השומר: **הגודרות.** בהמה דקה על גב גדרות לאן (במדבר לב): **אין להן חזקה.** אין המחזיק בהם יכול לומר לקוחין הן בידי שמא מלאן והכניסן בביתו לפי שדרכן להלך בשדות: **חשו.** שם האיש: **שביב.** הלוה: **ארבא.** ספינה: **א"ל.** יאמר לשלוחיה זיל תפסה: **דתופס לבעל חוב.** שליח התופס מטלטלין של לוה לעורך בעל חוב: **כמקום שחב לאחרים.** שמפסיד בעלי חובין אחרים בתפיסתו: לא

ור"ע תפיסה לא מהניא כלל [ו]אמר רבא אמר רב נחמן [א]והוא שתפס מחיים ולרבי טרפון דמנחי היכא [ב]רב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים אבל בסימטא לא ורבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו אפי' בסימטא דון דייני כר' טרפון ואהדריה ר"ל לעובדא מינייהו אמר ליה רבי יוחנן עשית כשל תורה לימא בהא קמיפלגי דמ"ם טעה בדבר משנה חוזר ומר סבר [ג]טעה בדבר משנה אינו חוזר לא דב"ע [ד]טעה בדבר משנה חוזר והכא בהא קמיפלגי מר סבר [ה]הלכה כר"ע מחבירו ולא מרבו ומר סבר הלכה אפי' מרבו ואיבעית אימא דב"ע הלכה כר"ע מחבירו ולא מרבו והכא בהא קמיפלגי מר סבר רבי טרפון רבו הוה ומ"ם חבירו הוה ואיבעית אימא דכולי עלמא חבירו הוה והכא בהא קמיפלגי מר סבר הלכה איתמר ומר סבר מטין איתמר קריביה דר' יוחנן תפוס פרה דיתמי מסיממטא אתו לקמיה דר' יוחנן אמר להו שפיר תפסתוה אתו לקמיה דרבי שמעון בן לקיש אמר להו זילו אהדור אתו לקמיה דרבי יוחנן אמר להו [ו]מה אעשה שכנגדי חלוק עלי ההוא בקרא דיתמי דתפסי תורא מיניה בע"ח אמר מחיים תפיסנא ליה ובקרא אמר לאחר מיתה תפסיה אתו לקמיה דרב נחמן אמר ליה אית לך סהדי דתפסי אמר ליה לאו [ז]אמר ליה מגו דיכול למימר לקוח הוא בידי יכול נמי למימר מחיים תפיסנא ליה והאמר ר"ל [ח]הגודרות אין להן חזקה שאני תורא דמסירה לרועה דבי נשיאה תפוס אמתא דיתמי מסיממטא יתיב ר' אבהו ור' חנינא בר פפי ור' יצחק נפחא ויתיב רבי אבא גבייהו אמר להו שפיר תפסיתוה אמר להו ר' אבא משום דבי נשיאה נינהו מחנפיתו להו והא דון דייני כר' טרפון ואהדריה ריש לקיש עובדא מינייהו יימר בר חשו הוה מסיק ביה בהוא גברא שכיב ושביק ארבא א"ל לשלוחיה תפסי ניהליה פגעו ביה רב פפא ורב הונא ברי' דרב יהושע אמרו ליה את תופס לב"ח במקום שחב לאחרים [ט]ואמר רבי יוחנן [י]התופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא

אית לך סהדי דתפסיה. לא גרסי' דלאחר מיתה אלא כיון דאית ליה סהדי דתפסיה מיניה ובעל כרחו גזלה הוא לא מצי למיטען לקוח הוא בידי: **ויתיב** רבי אבא גבייהו. משמע הכא דסבר רבי אבא דבעבדא כמטלטלי דמי ואע"ג דכפ' יש נוחלין (ב"ב דף קכח.) שלא ר' אבא הלכה גודין מן העבדים הא אמרינן התם ע"ב) במסקנא דלין גודין אימתר: **את** תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים. כלומר משמע דאע"ג דעשאו שליח דאמר ליה זיל תפסה אפ"ה לא קנה ולא כמו שפירש בקונטרס בפ"ק דב"מ (דף י. ושם) דדוקא בשלא עשאו שליח לא קנה: **ואמר** רבי יוחנן כו' **לא** קנה. ופ"ת דאמרינן בפ"ק דב"מ) ר"נ ורב חסדא דאמרי תרוייהו המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו מ"ט דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים והתופס כו' לא קנה ופ"כ ר' יוחנן דאמר התם המגביה מציאה לחבכרו קנה חבכרו סבר דהתופס לבעל חוב קנה וי"ל דשאני גבי מציאה דאיכא למימר מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה משא"כ הכא: **מיגו** דיכלי למימר לא היו דברים מעולם יכלי למימר כו'. [כ]אחר שנתקנה שבועת היסת אייתי דשליח נוגע בעדות והוי מיגו טוב אבל קודם שנתקנה שבועת היסת דשליח אינו נוגע בעדות דמיגו דמצי אמר הדתיתיהו לזה מצי נמי אמר פרעתיהו למלוה כדאמרינן בריש פ"ב דקידושין (דף מג.) לא הוי מיגו דלא חייפי להכחיש את העד כיון שאינו נוגע בדבר כדמוכח גבי נסכא דר' אבא בפ' חזקת הבתים (ב"ב דף לד. ושם) דלא מהימנן למימר דידי חטפי במיגו דאי בעי אמר לא חטפתי: **לתקוני** שדרתיך **ולא** לעוותי. דוקא משום דהזכיר לו ליקח שטר או בתחילה או בסוף דאית ליה לאסוקי אדעתיה וליקח מהם השטר קודם אבל אם לא הזכיר לו לקיחת השטר ולא אמר לו טפי אלא הכ זוזי פטור דאמי אמר את מהימנת להו ולא אמרת לי שקול שטרא כדאמרינן גבי חנווני על פנקסו בריש ב"מ (דף ג.) דחנווני אומר לבעל הבית אנא שליחותך עבדי מה אית לי גבי שכיר אף על גב דמשתבע לי לא מהימן את מהימנת ליה דלא אמרת לי הכ ליה בסהדי: אית

ותקחילו פלוני ופלוני אחמתמן דיילו ואשרטוקי וקיימוניקי (לעיל כא:). אפילו מצאו באשפה. ולא נכתב לשם אשה כלל, אלמא לא מיישינן למאזי בשקרא כיון דמתחם בעתו וחמנו (גיטין בו:). שטר שלוח בו. כיוס של אחיתה, ופרעו. בו כיוס, אינו חוזר ולוה בו. ואפילו כיוס מלוה לשאוה לאחר פרעון, דליכא למיחש למוקדם, והכי מפרשינן לה בשיס אוחזין (גיטין כו:). שכבר נמחל שעבודו. כשפרעו ונעל השטר ואין הקרקעות משועבדות שוב למלוה הסגיר אלא עליה נחתם שטר זה ושיש לה מלוה על פה (שם) ושוקף לקוחות שלא כליון, ולאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות (ב"מ יז:). אבל למיחזי כשיקרא לא חיישינן. אם היה נחתם על מלוה זו, אע"פ שנכתב קודם הלוואה כשר אם בו כיוס נכתב (גיטין כו:).

מב לאחרים, מפקיד את האחרים כמו אין מכין לאדם (ב"מ י. ובערי"ן גיטין יא:).

מסורת הש"ס

ב) [לקמן פה.], ג) [לקמן קי. מהכלרין ו. לג.], ד) [עירובין מו:], ה) [לעיל נד:], ו) גיטין כ: ב"ב לו., ז) גיטין יח: [ב"מ י.], ח) [וע"ש תוס' לקמן לו. ד"ה אלמנה ותוס' יומא פב. ותוס' סנהדרין כט: ד"ה מר ותוס' שבועות מא. ד"ה ומר ותוס' חולין עו: ד"ה מר], ט) [דף קכח:], י) [דף י.], כ) שייך לדף פה.,

גליון הש"ם

תוס' ד"ה מיני ובו' אחר שנת־קנה. עיין תשובת הרמ"ח מ"ל סימן פ"ע:

הגהות הב"ח

(א) תיס' ד"ה ולר' עקיבא וכו' כדפירשתי התם. נ"ב כדף פ"ב. ד"ה והתלוטין:

מוסף רש"י (המשך)

מכאן שייך לעמוד הבא

לא קנה. דלאו כל כמיניה להיות קוקין מאליו ואם נאלו, מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח לתפוס (ב"מ יז.). קאקי דיזרי. אוזנים לגנים, לפי שהיו זקנים, משלחני גלימי דאינשי. מפשטין בגדי אנשים, כלומר פוסקים עליהם דין לגנאתן (גיטין עג.). והוא שתפסה מחיים. של מת, והכי גמר לה רב נחמן מרבינה (לעיל פד.). ממולאי. מקוטעים מבית עלי, דאחיי אבוה דרב ביני מבית עלי אתת, דלמאריגן בתוספת ר"ה (ערובין כה: ובעי"ז יבמות עו:) ממשפחה לעשוה (ב"מ קפ.) אי: על מי שמקומן נקראו בני עלי ממולאי, דכתיב ואבנהם זקן עשרת אלפים שיבה יגו' ר"מ אזל לממלא ראה אותם שחורי ראש, אמר להם אמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכל מדבית ביתך יתומי אנשים, אמרי רבי התפלל עליו, אמר להם לכו וטיפלו לצדקה ואתם זוכים לזקנה כו' וכ"ש אמר בר"ה (יח.) אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה, בזבח ומנחה הוא דאין מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים (רשב"ם ב"ב קלז: ובעי"ז שם קנא.). מילי מולידתא. קטוטות בלא רגלים (ערובין כה:) אי: בדברים גסנניים, לשון מולדת במולדת במו"ק (י:) נבשוטית (ב"מ קפ.) אי: בדברים כרוחים שאין בהם ממש, לשון (אויב יח) ימל קלירו ועל שם מקומם מנדפס, בדבריו (מיכה ה) כתי אמיב לאמה ונקרין תעקר (רשב"ם ב"ב קלז.). אשרתא. לשון חוזק, שמחזקים את השטר ומוחתן אשרטוקי (לעיל כא:) קיום השטר שהעדים מעידין על כתב ידיהם בב"ד וב"ד מוחתן בו במוחב אלמא הוא ואתו פלוני ופלוני ואסהידו אחתימות ידייהו ואשרטוקי וקיימוניקי בדמזי ואוחתמן (גיטין כו:). דמיכתבא מקמי דנחתו סהדי כו'. עד שלא העידו העדים על כתב ידם כתבי הדיינין במותב אלמא הוא ונפיק שטרא דין קדמנא לא קנה. אלמא כל כמיניה לקיים קוקין מאליו ואם נאלו, מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח לתפוס (ב"מ יז.). קאקי דיזרי. אוזנים לגנים, לפי שהיו זקנים, משלחני גלימי דאינשי. מפשטין בגדי אנשים, כלומר פוסקים עליהם דין לגנאתן (גיטין עג.). והוא שתפסה מחיים. של מת, והכי גמר לה רב נחמן מרבינה (לעיל פד.). ממולאי. מקוטעים מבית עלי, דאחיי אבוה דרב ביני מבית עלי אתת, דלמאריגן בתוספת ר"ה (ערובין כה: ובעי"ז יבמות עו:) ממשפחה לעשוה (ב"מ קפ.) אי: על מי שמקומן נקראו בני עלי ממולאי, דכתיב ואבנהם זקן עשרת אלפים שיבה יגו' ר"מ אזל לממלא ראה אותם שחורי ראש, אמר להם אמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכל מדבית ביתך יתומי אנשים, אמרי רבי התפלל עליו, אמר להם לכו וטיפלו לצדקה ואתם זוכים לזקנה כו' וכ"ש אמר בר"ה (יח.) אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה, בזבח ומנחה הוא דאין מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים (רשב"ם ב"ב קלז: ובעי"ז שם קנא.). מילי מולידתא. קטוטות בלא רגלים (ערובין כה:) אי: בדברים גסנניים, לשון מולדת במולדת במו"ק (י:) נבשוטית (ב"מ קפ.) אי: בדברים כרוחים שאין בהם ממש, לשון (אויב יח) ימל קלירו ועל שם מקומם מנדפס, בדבריו (מיכה ה) כתי אמיב לאמה ונקרין תעקר (רשב"ם ב"ב קלז.). אשרתא. לשון חוזק, שמחזקים את השטר ומוחתן אשרטוקי (לעיל כא:) קיום השטר שהעדים מעידין על כתב ידיהם בב"ד וב"ד מוחתן בו במוחב אלמא הוא ואתו פלוני ופלוני אחמתמן דיילו ואשרטוקי וקיימוניקי בדמזי ואוחתמן (גיטין כו:). דמיכתבא מקמי דנחתו סהדי כו'. עד שלא העידו העדים על כתב ידם כתבי הדיינין במותב אלמא הוא ונפיק שטרא דין קדמנא

ג) [ב"ק יד: [לקמן קפ.], ד) [לקמן פה. פו:], ה) [לקמן ק. מהכלרין ו. לג.], ו) [עירובין מו:], ז) [לעיל נד:], ח) גיטין כ: ב"ב לו., ט) גיטין יח: [ב"מ י.], י) [וע"ש תוס' לקמן לו. ד"ה אלמנה ותוס' יומא פב. ותוס' סנהדרין כט: ד"ה מר ותוס' שבועות מא. ד"ה ומר ותוס' חולין עו: ד"ה מר], כ) [דף קכח:], י) [דף י.], כ) שייך לדף פה.,

לא קנה תפסוה אינהו רב פפא מימלח מלוחי רב הונא בריה דרב יהושע ממתח לה [6]באשלא מר אמר אנא קנינא לה לכולה ומר אמר אנא קנינא לה לכולה פגע בהו רב פנחס בר אמי אמר להו [7]רב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברה"ר [8]אמר להו אנן נמי מחריפותא דנהרא תפיסנא אתו לקמיה דרבא אמר להו [9]קאקי חיורי משלחי גלימי דאינשי הכי [10]אמר רב נחמן והוא שתפסה מחיים [11]אבימי בריה דרבי אבהו הוו מסקי ביה זוזי בי חוזאי שדרינהו ביד חמא בריה דרבה בר אבהו אזל פרעינהו אמר להו הבו לי שטרא אמרו ליה סיטראי נינהו אתא לקמיה דרבי אבהו א"ל אית לך סהדי דפרעתינהו אמר ליה לא [a]אמר ליה [12]מיגו דיכולין לומר לא היו דברים מעולם יכולין נמי למימר סיטראי נינהו לענין שלומי שליח מאי אמר רב אשי חזינן אי א"ל שקול שטרא והב זוזי משלם הב זוזי ושקול שטרא לא משלם ולא היא [13]בין כך ובין כך משלם דא"ל [14]לתקוני שדרתיך ולא לעוותי: [15]ההיא איתתא דהוו מיפקדי גבה מלוגא דשטרי אתו יורשים קא תבעי ליה מינה אמרה להו מחיים תפיסנא להו אתאי לקמי' דרב נחמן אמר לה אית ליך סהדי דתבעוה מיניך מחיים ולא יהבית ניהליה א"ל לא א"כ הוי תפיסה דלאחר מיתה ותפיסה דלאחר מיתה לא כלום היא [16]ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בי דינא דרבא אמרה ליה בת רב חסדא ידענא בה דחשודה אשבועה אפכה רבא לשבועה אשכנגדה זימנין הוו יתבי קמיה רב פפא ורב אדא בר מתנא אייתו ההוא שטרא גביה א"ל רב פפא ידענא ביה דשטרא פריעא הוא א"ל איכא אינש אחרינא בהדי' דמר א"ל לא א"ל אע"ג דאיכא מר עד אחד לאו כלום הוא א"ל רב אדא בר מתנא ולא יהא רב פפא כבת רב חסדא בת רב חסדא קים לי בגוויה מר לא קים לי בגוויה אמר רב פפא השתא דאמר מר קים לי בגוויה מילתא היא כגון אבא מר ברי דקים לי בגוויה קרענא שטרא אפומיה קרענא ס"ד [17]אלא מרענא שטרא אפומיה ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בי דינא דרב ביבי בר אביי [18]אמר להו ההוא בע"ד תיתי ותישתבע [19] במתא אפשר דמיכספא ומודיא אמרה להו כתבו לי זכוותא [20]דכי משתבענא יהבי לי אמר להו רב ביבי בר אביי כתבו לה אמר רב פפי משום [21]דאתיתו ממולאי אמריתו מילי מוליתא הא אמר רבא [22]האי אשרתא דדייני דמיכתבא מקמי דנחוו סהדי אחתימות ידייהו פסולה אלמא מיחזי כשיקרא ה"נ מיחזי כשיקרא וליתא מדרב נחמן דאמר רב נחמן [23]אומר היה ר"מ אפי' מצאו באשפה וחתמו ונתנו לה כשר ואפי' רבנן לא פליגי עליה דר' מאיר אלא בגיטי נשים [24]דבעינן כתיבה לשמה [25]אבל בשאר שטרות מודו ליה דאמר רב אסי [26]אמר ר' יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבודו טעמא דנמחל שיעבודו אבל למיחזי כשיקרא

אם תשגע פלונית תפטר דלא הוה מיחזי כשיקרא היינו משום שלא להצריכה עדים היום או למחר:

חדל

ור"ח ור"י ז"ל אמרו טעמא דאידכר ליה שטרא אבל לא אידכר לי' שטרא וגם לא הזהירו אל תפרענו אלא בפני עדים אלא בסתם שדר בהדי' אע"ג דפרעי' בלא סהדי לא מחייב. כתדנן לענין חנוני ופועל שניהם נשבעים ונוטלים מבעה"ב הנה החנוני נתן בלא עדים ולא מחייבו וכך ז"ל עיקר כדבריהם. אבל רב נחשון גאון ז"ל נשאל לאובן הי"ל על שמעון פ' דינרים בלא שטרא שדרינהו עם לוי ואתא לוי וא"ל עשיתי שליחותך ולאחר ג' ימים א"ל ראובן לשמעון הב לי פ' דינרים דאית לי עלך וא"ל להד"מ ואתא לוי ואמר יהבתינון לך ע"ם לוי וא"ל להד"מ אמר לא יהבית לי היכא דינא. והשיב הכי חזינא דדינא על לוי לאוקמיה דינרים גבי ראובן ואי לא מוקים ליה אורחא דראובן על שמעון ואורחא דשמעון על לוי וכדר' אבימי ברי' דר"א ול"ש ב) שום מדעם דקאמרי בין כך ובין כך משלם דא"ל

א) [פירוש הכל שמוסרין בו את הספיסה. עיין ערך אשל ב], ב) [לעיל פד: לקמן פו:], ג) [ל"ל אמרי ליה], ד) גיטין עג., ה) [לעיל פד:], ו) [שבועות מב.], ז) [עי' תוס' ב"ב לב: ד"ה והלכתא], ח) [קדושין מב: וש"נ], ט) יבמות עה: ב"מ קט. ב"ב קלז: קנא., י) גיטין כו: לעיל כח:, כ) גיטין נ: כג. כו:, ל) ב"מ ח. [גיטין כו:], מ) [שם ליקח ועי' היטב תוס' שבועות מב. ד"ה אתרע ותוס' לקמן לב: ד"ה דינא], נ) [וע"ע תוס' יבמות קא: ד"ה מרענא],

גליון הש"ס

רש"י ד"ה קאקי. אווזים. כנה אותם כהן על חכמתם ועל דרך לשיתא ברכות מ ע"א הרואה אווז בחלום יפסח לחכמה:

הגהות הב"ח

(a) גמ' ותשתבע במאתין אפשר דמיכספא:

מוסף רש"י

הובא בעמ' הקודם

תוספות רי"ד

תפשוה אינהו. פי' הי' חייב להן אתו לקמיה דרבא א"ל קאקי חוורי משלחי גלימא דאינשי הכי אר"נ והוא שתפס מחיים. פי' מפני שהיו זקנים קראם קאקי חוורי: (a) ההיא איתתא דתפסה תורא דיתמי מסימטא אתא יתמי קתבעי לה בדינא לקמיה דר"נ. א"ל מחיים תפיסנא א"ל אית לך סהדי דתפיסת מחיים א"ל לא א"ל תפיס לך לא"מ ותפיסה דלא"מ לאו כלום הוא. פי' מש"ה לא הימנה ר"נ לומר מחיים תפיסנא ליה משום דלא הויא מציא למימר לקוח הוא בידי שהגורדות אין להן חזקה והכא לא הוי מסיר לבקרא כאידך דלעיל והלכך אם לא תביא ראיה דמחיים תפסה ליה לא מהימנא וכגון שראוהו עדים ח"י והכירו אותו שהיה של יתומים דאל"ה מיגו דמ"ל להד"מ מ"ל נמי מחיים תפיסני': מכל הני ילפי' דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי ולא מהני בהו תפיסה לאחר מיתה אלא מחיים אבל השתא תקינו רבנן במתיבתא דמטלטלי דיתמי משתעבדי בין לכתובה בין לבע"ח ואע"ג דלא תפיס כלל: אביאי בריה דר"א הוה מסיק ביה זוזי בי חוזאי שדרינהו ביד חמא בריה דרב"א אזל פרעינהו א"ל הבו לי שטרא א"ל הני סטראי נינהו כלומר מצד אחר היה חייב לי אלו ששלח לי והקרן של שטר עדיין לא שלח לי אייתי קרנא ניתן לך שטרא אתא לקמיה דר"א א"ל אית לך סהדי דפרעתינהו א"ל לא א"ל מיגו די"ל להד"מ י"ל סטראי נינהו. ולענין שלומי שליח מאי אמר ר"א חזינן אי א"ל שקול שטרא והב זוזי משלם הב זוזי ושקול שטרא לא משלם ולא היא בין כך ובין כך משלם דא"ל לתקוני שדרתיך ולא לעוותי

תוספות רי"ד (המשך)

ל"ש ולא לעוותי ולא דמי"א כל עיקר לחנוני על פינקסו דלוי הו"ל למיעבד אבי דאר' ואסתתקי' לנפשי' ולא לעוות למנן דשמעון ולא דמי"א נמי לאומר לשנים צאו וקדשו לי את האשה ובקידושין (מג:) דהתם תרוץ והכא לוי לחודא ואינו ל"ל דברוי כלל. שאין חילוק בדין זה לחנוני כלל דכי היכי דאמר ללוי לתקוני שדרתיך ולא לעותי ה"נ נימא לחנוני בעי לך למפרעי בסהדי אלא כיון שלא א"ל בעה"ב לא מחייבינן לי' והכא נמי ל"ש ומעשה דאבימי משום דמדכר לי' שטרא ואי לא הוה מדכר ליה לא הוה מחייבינן לי': ההיא איתתא דאפקדוה גבה מלוגא דשטרא אתו יורשין וקתבעי לי' מינה. פי' תיק מלא שטרי חובות א"ל מחיים תפסיניה להו אתי לקמי' דר"נ א"ל אית לך סהדי דתבעי מינך מחיים ולא יהבתיה להו א"ל לא א"ל א"כ תפיסה דלא"מ ותפיסה דלא"מ לאו כלום הוא. פי' שכ"ז שהיה חי היה פקדון בידו וה"ה כמונחין ברשותן וכי אמרינן [שראהה אותן] קרוב למות ותפסה משלו מטלטלין לשם חוב ולא היה פיקדון בידה: ודאית שמוצ'אין מכאן ואמרי אמאי לעיל גבי ההוא בקרא דיתמי אמר ר"נ מיגו די"ל לקוח הוא בידי י"ל נמי מחיים תפיסנא ליה והכא במלוגא דשטרא לא אמר מיגו ש"מ דאין אותיות נקנית במסירה עד שיכתוב עליהן שטר ומ"ה לא מהימנא דאי אמרה לקוחין הן בידי אמרי' לה אחזי שטרך דאין אותיות נקנות במסירה ואין זו הוכחה (דהתם) [דהכא] משמע לישנא שהדבר ידוע בעדים שהיה פקדון אצלה מחיים ומ"ה אמר דאפקדוה גבה דמשמע שהדבר ידוע שכן היה ולא אמרה ההיא איתתא דהוות נקיטא מלוגא

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"י מ"ל מהלכות מלוה ולוה הלכה ט סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' נח סעיף ה:

יח ב מיי' פ"ז מ"ל מהלכות שלוחין הל' ו סמג עשין פב טוש"ע שם:

יט ג מיי' פי"א מהל' מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע שם סי' מד:

כ ד ה מיי' פכ"ד מהל' סנהדרין הל' ל סמג לאוין סב טוש"ע שם סימן טו סעיף ה:

כא ו טוש"ע שם סימן פז סעי' כג בהג"ה:

כב ז מיי' פי"ד מהל' מלוה ולוה הל' יב סמג עשין לד טוש"ע שם סי' פב סעיף ג:

כג ח מיי' ס"ג מה' גירושין הלכה ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלא סעיף ה:

כד ט טוש"ע מ"מ סי' מח:

כה י מיי' פי"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ז סמג עשין לד טוש"ע שם סי' מח:

לעזי רש"י

ריימ"ש. משוטים.
ודרני"ר. להשיט. לנוט.

(a) כפינו בגמ' לא מצא הך מעשה לתיתא מעשה תורא מימתי וגם בר"י ב וכלא"ש לא נמצא זה ע"ש. ב) נראה דע"ל ג"ש דאמר ליה שלא יפרענו אלא בעדים וג"ש דלא אמר ליה שם מידעם דקאמרינן בין כך וכו'.